

Olaylar — 2001 yılında on dört yaşında olan başvuranın bir aile dostu olan X tarafından defalarca cinsel saldırıya uğradığı iddia edilmiştir. Başvuranın annesi tarafından yapılan bir suç duyurusunun ardından, 2003 yılında soruşturmalar başlatılmış ve 2007 yılında X aleyhine ceza yargılamaları başlatılmıştır. 2009 yılında, toplamda gerçekleştirilen 12 duruşmanın ardından, yerel mahkemeler, başvuranın X'in fiziksel durumuyla ilgili iddialarının bazılarının bir uzman tarafından çürütülmüş olduğu ve dolayısıyla bunun, yerel mahkemelere göre X'in suçunun makul şüphenin ötesinde tespit edilmesini imkânsız kıldığı gerekçesiyle, X'in tüm suçlardan beraatine karar vermişlerdir. Cumhuriyet savcısının bu karara karşı yaptığı temyiz başvurusu 2010 yılında reddedilmiş olup, başvuranın Cumhuriyet Başsavcısına yapmış olduğu kararın yasaya uygunluğunun denetlenmesi talebi ise birkaç ay sonrasında reddedilmiştir.

Hukuki Değerlendirme – 8. Madde: Mahkeme'nin, davalı Devletin, cinsel tacizci olduğu iddia edilen kişi hakkındaki ceza yargılamaları esnasında kendisine soru yöneltilme şekli bakımından, başvuranın özel hayatına saygı hakkına ve özellikle kişisel bütünlüğüne ilişkin yeterli bir koruma sağlamış olup olmadığı hususunu incelemesi gerekmiştir. Devlet bu türden bir koruma sağlarken, yargılamalar esnasında mağdur sıfatıyla ifade vermek üzere davet edilen başvuranın Sözleşme'nin 8. madde kapsamında koruma altına alınan hakları ile savunma makamının hakları, başka bir deyişle, Sözleşme'nin 6 § 3 (d) maddesinde düzenlenen sanığın tanıkları çağırma ve çapraz sorguya tabi tutma hakkı arasında adil bir denge gözetmesi gerekmektedir. Mahkeme tarafından incelenmiş ve tamamı sanıklarca açılmış olan benzer diğer davalardaki durumun aksine, somut davada Mahkeme, bu konuyu mağdur olduğu iddia edilen taraf açısından incelemesi gerekmiştir.

Mevcut davada, adil bir yargılama gerçekleştirilmesi amacı, özellikle davaya ilişkin tek kesin delilin başvuranın ifadesi olması ve sunulan diğer delillerin çelişkili olması sebebiyle, X'e başvurunu çapraz sorguya tabi tutma imkânı verilmesini gerektirmiştir.

Ancak, cinsel suçlara ilişkin ceza yargılamalarının mağdurlarca çok kötü ve uzun süren bir deneyim olarak algılandığı ve cinsel tacizde bulunmakla suçlanan kişiler ile mağdur olduğu iddia edilen kişilerin doğrudan yüzleştirilmesinin mağdurların daha fazla travma yaşamasına

neden olduğu göz önünde bulundurulduğunda, davalı tarafından yapılan kişisel çapraz sorgunun ulusal mahkemelerce çok dikkatli bir şekilde değerlendirilmesi gerekmektedir. Nitekim, Avrupa Birliği hukuku da dâhil olmak üzere çok sayıda uluslararası belge, cinsel taciz mağdurlarına, diğerlerinin yanı sıra, Devletin bu mağdurları suça ilişkin ifade verilmesi esnasında baskılamaya ve mağduriyetin devam etmesine karşı koruma görevi de dâhil belirli hakların sağlanması gerektiğini öngörmektedir.

Bu bakımdan, Mahkeme, başvuranın sorgulanmasının, bilhassa duruşmalar arasında zaman aralığının uzun olmasını gerektirecek hiçbir sebebin olmadığı göz önüne alındığında, endişeye yol açacak ölçüde uzun bir dönem olduğunu ve yedi aydan uzun bir süreye yayılan dört duruşma boyunca devam ettiğini kaydetmiştir. Dahası, söz konusu dört duruşmanın ikisi esnasında başvurunu X'in kendisi çapraz sorguya tabi tutmuş, başvuranın cevaplarının doğruluğuna sürekli karşı çıkmış ve başvurana kişisel mahiyette sorular yöneltilmiştir. Mahkeme'ye göre, bahse konu sorular başvuranın karakterini aşağılamanın yanı sıra güvenilirliğini zedelemeyi de amaçlamıştır. Ancak, X'in yönelttiği soruların biçim ve içeriğini denetleme ve gerekirse müdahalede bulunma görevinin yargı makamlarına ait olmasına rağmen, davayı gören yargıcın müdahalesi, başvuran için açıkça ıstırap verici bir hale gelen bu deneyimi hafifletmekte yetersiz kalmıştır.

Mahkeme, iddia edilen olayların meydana gelmesinden kısa süre sonra cinsel saldırılara ilişkin olarak danışılan kişi olması sebebiyle, X'in avukatının yargılamalardan men edilmesi gerektiği yönündeki başvuranın talebine ilişkin olarak, davaya uygulanabilir iç hukukun ya da iç hukukun mevcut davaya uygulanma biçiminin başvuranın menfaatlerini yeterli ölçüde dikkate alınmamış olduğunu kaydetmiştir. Bunun sebebi ise, X'in avukatı tarafından çapraz sorguya tabi tutulmanın olumsuz psikolojik etkisinin, başka bir avukat tarafından sorgulanmış olması halinde yaşayacağı endişe ölçüsünü önemli ölçüde aşmış olmasıdır. Ayrıca, söz konusu kişinin başvurudan bir avukat sıfatıyla elde etmiş olabileceği herhangi bir bilginin gizli bilgi olarak değerlendirilmiş olması ve aynı konuda çatışan çıkarları söz konusu olan bir kişiye fayda sağlamak amacıyla kullanılmaması gerekirdi.

Mahkeme ayrıca, başvuranın söz konusu tarihte cinsel ilişki yaşamış olup olmadığının tespit edilmesi amacıyla bölge mahkemesi tarafından atanan jinekolog tarafından başvurana yöneltilen soruların uygunsuz olduğu kanaatindedir. Bu anlamda, makamların soruşturma

veya karar alma sürecinde yardımcı olmaya davet edilmiş ve yargılamalara katılan tarafların tümünün, mağdurlara ve diğer tanıklara saygılı bir şekilde davranmalarını ve bu kimselere gereksiz bir rahatsızlık yaşatmamaları sağlaması gerekirdi. Fakat davaya atanan jinekolog cinsel taciz mağdurlarıyla görüşme yapma konusunda uygun eğitim almamış olmakla kalmayıp ayrıca, başvurana suçlayıcı sorular yöneltip, kendi görevini ve uzmanlık alanını aşan ifadeler de kullanmıştır. Sonuç olarak, başvuran, ceza yargılamalarının stresine gereksiz şekilde katkıda bulunan bir kendini savunma konumuna getirilmiştir.

Yerel makamların başvuranın daha fazla travma yaşamasına engel olmak amacıyla bir dizi tedbir almış olmasına karşın, bu tedbirler başvurana, Sözleşme'nin 8. maddesi kapsamında güvence altına alınan hakları ve menfaatleri ile X'in 6. madde kapsamında korunan savunma hakkı arasında uygun bir denge tesis edilmesi için gerekli korumayı sağlamakta yetersiz kalmıştır.

Sonuç: ihlal (bire karşı altı oyla).

Mahkeme ayrıca, davalı Devletin makamlarının başvuranın cinsel taciz şikâyetine ilişkin hızlı bir soruşturma ve kovuşturma yürütülmesini sağlamaması bakımından, Sözleşme'nin 3. maddesinin de ihlal edilmiş olduğuna oybirliğiyle karar vermiştir.

41. Madde: Başvurana manevi zararlar karşılığında 9,500 avro (EUR) tazminat ödenmesine karar verilmiştir.

(Ayrıca bk. *S.N./İsveç*, 34209/96, 2 Temmuz 2002, [44 sayılı Bilgi Notu](#); *Aigner/Avusturya*, [28328/03](#), 10 Mayıs 2012; ve [Kadınlara Yönelik Şiddet](#) başlıklı Tematik Bilgi Notu)